

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างความเป็นจริงทางสังคมเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งมุ่งศึกษาถึงการสร้างความเป็นจริงของผู้ผลิตมิวสิกวิดีโอในการนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ ซึ่งหมายถึง ต้องการศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับรูปแบบ (pattern) ความสัมพันธ์เชิงความรักของผู้ผลิตมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงวิธีการเลือกสรรความหมายเพื่อนำมาเสนอเป็นความจริงทางสังคม (social reality) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยเทคนิควิธีวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) ด้วยวิธีสัญญาวิทยา (semiology) ในการจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักหลังยุคสมัยใหม่ที่ปรากฏอยู่ในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล ทั้งนี้เพื่อให้ทราบสัดส่วนของรูปแบบความสัมพันธ์แบบต่างๆ

งานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ (pattern) ความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล ดังนี้

แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) วิธีวิจัย

การวิจัยในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์รูปแบบ (pattern) ความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหามิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) ด้วยวิธีสัญญาวิทยา (semiology)

2) ประเภทของข้อมูล

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูล คือ มิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากลที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก ซึ่งมีโครงเรื่องที่ชัดเจน

3) วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการซื้อเทปวีดีโอที่มีวางจำหน่าย บันทึกจากรายการโทรทัศน์และขอความอนุเคราะห์จากบริษัทแกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด (มหาชน) และบริษัท อาร์.

เอส. โปรโมชัน จำกัด (1992) ในการขอบันทึกมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากลย้อนหลัง หรือมิวสิกวิดีโอที่ไม่สามารถหาได้ด้วยวิธีอื่น

4) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

มิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากลที่ผลิตโดยบริษัทแกรมมี่ เอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทอาร์.เอส. โปรโมชัน จำกัด (1992) โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่จะศึกษามากที่สุด คือ มิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากลที่มีลักษณะการเล่าเรื่อง โดยเนื้อหาหรือแก่นเรื่องจะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักระหว่างชายและหญิง ซึ่งออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542-วันที่ 31 ธันวาคม 2542 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำแนกรายชื่อมิวสิกวิดีโอที่คัดเลือกมาทำการวิเคราะห์

แกรมมี่	อาร์.เอส.
1.ระแวง - แมทรว ดีน	1. กลับทั้งน้ำตา - กรพินธุ์
2.อย่าปิดฉัน - โท ธนาวุฒิ	2.ฝันร้ายสักคืน - กรพินธุ์
3.เพิ่งเข้าใจ - นาวิน ดาร์	3.คนที่เขาวาดไว้ไม่ใช่เธอ - คิง พันกร
4.ไม่ใช่ ไม่ใช่ - นิโคล	4.รักไม่ลง - คิง พันกร
5.บุษบา - นิโคล	5.เพื่อเธอ-พอแล้ว - อาร์ม
6.สัญญาพิษ - ไบรโอนี่	6.หญิงเดียวในดวงใจ - คิง พันกร
7.พูดไม่ออก - ญา-ญา-อู๋	7.เธอกับฉันและมันอีกคน - ชรรพพรรณ
8.หัวใจมันง่าย - แซ่ม แซ่มรัมย์	8.กอดฉันอีกครั้ง - ทัช
9.อย่ากลับไป - ไบรโอนี่	9.นายใจร้าย - ราฟฟี & แนนซี่
10.อดใจไม่ไหว - มาซา	10.เจ็บนะ - นาดาลี & แจ๊สกี
11.ตกใจหมดเลย - นัท มีเรีย	11.ขอโทษเขาที - Nicky
12.อุ่นใจ - คริสติน่า	12.พรุ่งนี้ไม่ต้องโทรมา - เจ.อาร์. วอย
13.เรื่องขึ้นมา - Y not 7	13.ผมเสียใจ - ราฟฟี & แนนซี่
14.เลิกรา - จิระศักดิ์ ปานพุ่ม	14.รู้ก็เจ็บไม่รู้ก็เจ็บ - อานัน & จอนนี่
15.ครึ่งใจ - Micky	15.แค่คิดก็เจ็บ - กรพินธุ์
16.ปล่อยฉัน - แอม เสาวลักษณ์	16.หมดใจ - ราฟฟี & แนนซี่
17.ฉันไม่ยอม - Y not 7	17.ไม่เอาคืน - คิง พันกร
18.ฝากดูแลแทนฉัน - มาลีวัลย์	18.นาฬิกาทราย - โฟร์ท
19.ให้ความหวังทำไม - ทอง ภัครมัย	19.เจ็บแปลบ - โจแอนท์
20.จุดไฟ - Micky	20.ไม่อยากให้เธอลำบากใจ - ฟอร์ด
21.ทำไมเป็นคนแบบนี้ - นิโคล	21.หัวใจกระชาย - ชรรพพรรณ
22.ใจสั่งมา - LoSo	22. ออกอาการ - The Sun
23.ไม่ต้องทอน - นายสะอาด	
24.จำใจ - Smile Buffalo	

25.รักกันเฉยเลย - นัท มีเรีย	
26.ไม่คลก - อ๋า อัมรินทร์	
27.จอกลับด้วยคน - ไอ้แอน	
28.กลับไม่ได้ไปไม่ถึง - เบิร์ด	
29.ตั้งเสีย - แมทธิว คีน	
30.สาหัส - LoSo	
31.กลับไปไม่เหมือนเดิม - นิหน่า	
32.หลบไปพัก - ทิน-คิม	
33.รักมากเกินไป - นาวิน คาร์	
34.ทำไมต้องรักเธอ - เต็ด BKK	
35.ผิดตรงไหน-ฉันมาทำอะไร - เบิร์ด	

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร การปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร ฉาก

2) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในส่วนนี้มุ่งเน้นที่จะหารูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ ในมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทดลองจัดสัดส่วนประเภทรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ (pilot study) จากเนื้อหามิวสิควิดีโอจำนวนหนึ่งด้วยตนเอง โดยใช้กรอบทฤษฎีในบทที่ 2 เป็นแนวทาง เพื่อสร้างเกณฑ์ (categories) ในการจำแนกว่า มีรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ในมิติใดบ้างที่ปรากฏอยู่ในมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล โดยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักที่พบนั้น สามารถเรียงตามระดับความถี่ในการนำเสนอในเนื้อหาของมิวสิควิดีโอตามลำดับ ดังนี้ คือ

2.1. รูปแบบความสัมพันธ์แบบรักเทียม

เป็นความสัมพันธ์เชิงความรักระหว่างชาย-หญิงที่มีลักษณะ ไม่มีความมั่นคง เป็นรูปแบบความสัมพันธ์แบบชั่วคราวช่วยยาม กล่าวคือ ใช้ชีวิตร่วมกันชั่วคราวแล้วต่างฝ่ายต่างแยกทางกันไป ไม่มีจริงยั่งยืน ส่วนใหญ่รูปแบบความสัมพันธ์แบบรักเทียมจะเป็นไปในลักษณะที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแปรเปลี่ยนใจหรือพบคนที่ถูกใจคนใหม่และทอดทิ้งคนเก่า หรือเป็นไปในลักษณะที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดรู้สึกหมกหมักหรือรู้สึกว่ามีทัศนคติของคนสองคนไม่สอดคล้องเหมาะสมกัน จึงแยกทางกันไปโดยอาจจะไม่มีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวข้องก็ได้

2.2.รูปแบบความสัมพันธ์แบบปฏิเสาระบบเหตุและผล

เป็นความสัมพันธ์เชิงความรักระหว่างชาย-หญิงที่มีการแสดงท่าทีออกมา สอดคล้องกับความผิดหวังหรือสมหวังในความรักอย่างหนึ่งอย่างใด รูปแบบท่าทีและการแสดงออกที่เห็นส่วนใหญ่จึงเป็นไปในลักษณะขาดการใช้สติและความยั้งคิด การแสดงออกจึงมิได้ตั้งอยู่บนหลักของระบบเหตุและผลอันสมควร อาทิเช่น พฤติกรรมทำลายสิ่งของเมื่อรู้สึกผิดหวัง หรือ การกระโดดโลดเต้นในที่สาธารณะเมื่อพบว่า คนรักไม่ปฏิบัติเสที่ จะตอบรับความรักที่มีให้ เป็นต้น

2.3.รูปแบบความสัมพันธ์แบบโหยหาซึ่งกันและกัน

เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักระหว่างชาย-หญิงที่เต็มไปด้วยความรู้สึกโหยหาฝ่ายตรงข้าม และเต็มไปด้วยความปรารถนาให้คนรักอยู่เคียงข้างหรือเป็นของตน ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ไม่ว่าความรักจะสมหวังหรือผิดหวังก็ตาม

2.4.รูปแบบความสัมพันธ์ที่มุ่งหวังความมั่นคงทางความรู้สึก

เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักระหว่างชาย-หญิงที่มุ่งหวังที่จะรักเพื่อความมั่นคงในชีวิตและชัดเจนความรู้สึกอย่างกว้าง โดยที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะไม่รู้สึกโดดเดี่ยว

2.5.รูปแบบความสัมพันธ์ที่ปฏิเสค่านิยมแบบเดิม

เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักระหว่างชาย-หญิงที่มีการแสดงออกท่าทีระหว่างกันอย่างโจ่งแจ้ง มีความใกล้ชิดกันมากไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนตัว เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่สูญเสียค่านิยมเดิมที่ว่า ผู้ชายควรจะมีความเป็นสุภาพบุรุษและฝ่ายหญิงความจะมีความเป็นกุลสตรีรู้จักรักษานวลสงวนตัว

2.6.รูปแบบความสัมพันธ์เชิงพาณิชย์

เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักระหว่างชาย-หญิงที่ก่อตัวขึ้นมาเพื่อประโยชน์ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรือเป็นการแลกเปลี่ยนประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย

2.7.รูปแบบความสัมพันธ์แบบปฏิเสคตัวเอง

เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักระหว่างชาย-หญิงที่มีลักษณะสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง มีลักษณะคล้ายตามคนรัก จนลืมที่จะตระหนักถึงคุณค่าของของตัวเอง

ส่วนใหญ่รูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักทั้งหมดนี้ จะถูกนำเสนอปะปนกันในเนื้อหา มิวสิควิดีโอเพลงไทยสากลเรื่องใดเรื่องหนึ่ง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในมิวสิควิดีโอหนึ่งเรื่องมักจะมีรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักมากกว่า 1 รูปแบบ

3) เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเกณฑ์ทั้งหมดนี้ ไปสร้างตารางวิเคราะห์ด้วยบท(coding sheet) เพื่อเป็นเครื่องมือในการจำแนกรูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักในมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล และนำไปตีความข้อมูลในท้ายที่สุด

การตรวจสอบข้อมูลและเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยนำ coding sheet ที่สร้างไว้ไปทดลองลงรหัสโดยผู้ลงรหัส 2 ท่าน เพื่อคำนวณหาค่า intercoder reliability ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่า เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีระดับความน่าเชื่อถือ โดยในการลงรหัสจริงนั้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ผู้ช่วยวิจัยอีกจำนวน 2 คน คือ คุณศิริภรณ์ เพ็ชรศรีฟ้า เจ้าหน้าที่บริหารงานลูกค้า บริษัทสปินเลอร์ แอนด์ แอสโซซิเอทส์ จำกัด คุณจุมพต เหลืองสุภภรณ์ นิติศปริญญโท สาขาการจัดการสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ร่วมกับผู้วิจัยในการลงรหัส เพื่อหลีกเลี่ยงความเป็นอัตตวิสัย (subjectivity) ของงานวิจัยให้มากที่สุด

วิธีการนำเสนอผลการวิจัย

ภายหลังจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเรียงลำดับความคิดข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาเป็น 3 ส่วนในรูปแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (analysis description) ตามลำดับ ดังนี้

ในส่วนที่ 1 ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เนื้อหาของมิวสิควิดีโอกลุ่มตัวอย่าง เพื่อค้นหารูปแบบความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ว่าเป็นอย่างไร โดยผู้วิจัยจะนำเสนอรูปแบบลักษณะความสัมพันธ์เชิงความรักยุคหลังสมัยใหม่ที่ค้นพบในบทที่ 4

ในส่วนที่ 2 ผู้วิจัยจะทำการศึกษาถึงกระบวนการสร้างความเป็นจริงผ่านองค์ประกอบของมิวสิควิดีโอว่าเป็นอย่างไร โดยผู้วิจัยจะนำเสนอข้อค้นพบในบทที่ 5

ในส่วนที่ 3 เป็นส่วนสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอและสรุปไว้ในบทที่ 6